



**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Deus creata possible secundum suæ possibilitatis statum secundum
seipsas cognoscit.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

CERTAMEN I.

Affirmativa sententia eligitur.

1. Possibilia, siue obiecta Deo extrinseca secundum statum possibilitatis ab ipso non cognosci in se videntur docere Henricus, quodlib. 9. qu. 2. post med. Ægyd. in 1. d. 35. qu. 3. Arg. qu. unica Ricard. qu. 3. corp. & q. 7. ad 4. Capreol. qu. 2. art. 1. concl. 1. Cathulian. quæst. 1. post med. Bonavent. d. 39. art. 1. quæst. 1. §. *Argumenta*. Albert. 1. par. qu. 60. met. 2. Alexand. 1. par. qu. 23. m. 2. Bannez. & Zúmel ad 1. par. qu. 14. Ioan. de S. Tho. ad qu. 18. art. 2. Molina ad q. 14. ar. 5. d. 1. m. 2. Soan. lib. 3. c. 2. Ruiz d. 10. sect. 2. n. 2. referuntur etiam Aureolus in 1. d. 35. 1. par. ar. 4. & par. 2. art. 4. §. *Nec valet*. & proposit. 3. ad 6. & 7. Valentia d. 1. qu. 14. punct. 7. Palqualigus d. 23. lect. 4. & d. 24. lect. 1. possuntque eadem fide, qua Valentia, & Palqualigus citati Doctores omnes, quos d. 4. qu. 3. referebamus pro sententia negante creaturas in seipsis cognosci à Deo: illi enim cum Valentia de possibiliis creaturis speciatim loquuntur, eoque ducuntur argumento, quod pro ratione ordinandi dispensationis huius præfatione adducebamus, scilicet possibilitate secundum statum possibilitatis præcisiue neque esse, neque entitatem in se habere: ac proinde neque veritatem, neque cognoscibilitatem: quare neque à Deo cognosci posse maxime cum verbum *est*, absolute prolatum existentiam denotet obiecti, quam nullatenus creature in eo possibilitatis statu habent: ac proinde non nisi falso, ac deceptione passus, aut actus, seu mendacio eas esse iudicari, dicere possit, quod Deo repugnat: quare prope in ipso cuiusque omnipotentia sunt cognosci à Deo possunt, vt Valentia, & Palqualigus videntur expressius docere.

2. Sed certè si ea ratione Doctores citati, vt sonat, ducuntur, non solum negarent creaturas posibles in seipsis, seu determinatiue à Deo cognosci: sed & secundum se ipsas, seu terminatiue cognosci ab ipso, quod enim secundum se veritatem, seu cognoscibilitatem absolute non habent, non solum determinate, sed, & terminare, cognitionem sui nequit. Quare consequentiissime Palqualigus vtrique expressè negauit d. citata 23. lect. 4. licet, quoad terminationem diuini culè possibilitum, qua talium cognitio Deo absolute negetur. Censeo ergo, quoad horum Doctorem, & consequentiam, & mentem primò terminatione cognitionis diuine ad determinationem, vel e contra, in quouis obiecto, ac proinde in creaturis possibiliis, legitimam esse consequentiam vti ex d. 4. q. 3. satis constat: licet respectu cognitionis, & intellectus creati consequentia non teneat, quia imminet, ac summè cognoscituum, atque illa omniſſentia, seu omniſſe præſentatio formalis in creatis non citat proinde neque omnem veritatem, modumque cognoscibilitatis obiectorum attingere debet.

3. Censeo secundò: præfatos Doctores mutuum hanc à terminatione ad determinationem diuine cognitionis in obiectis possibiliis, siue secundum statum possibilitatis consequentiam nulquam ignorasse, sed potius negasse vtramque non quidem eo sensu, qui diuini culus, vt dixi est, atque communiter ex ipsis refertur (ni tardiores aliquot ex illis excipias) scilicet, quasi negent absolute creatura secundum statum possibilitatis determinare, ac terminare diuinam ipsorum cognitionem, siue secundum propriam quidditatem, & essentiam, atque essentialem ipsis, & necessariam veritatem in seipsis. Solum enim negant cognosci à Deo secundum aliquod eorum esse, atque in eo proprie esse, quod extra Deum reuera in creatis secundum statum possibilitatis præcisiue sumptæ de facto sit: quod nullatenus esse multis, atque efficacibus rationibus merito ostendunt, cum quibus id ipsum nos inferius, dum difficultatis, & rationem dubitandi solutiones aliquot reſellimus. Itaque minus distinctè, confusiusque hi Doctores locuti sunt: ac proinde vobis solum à verò discordare videntur.

4. Secunda, & communior sententia est, creatura omnia secundum possibilitatis statum, siue, vt possibilia secundum proprias essentias determinatas, atque in seipsis à Deo

Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus I.

cognosci: est sententia (me iudice) concors Scotistarum, & Thomistarum scholæ vtriusque, Dominicanæ, & Iesuiticæ. Atque in primis est sententia S. Thomæ 1. p. q. 14. a. 5. & 6. ad primum ar. 13. corp. q. 57. ar. 3. corp. 2. 2. q. 171. ar. 6. ad 2. 1. contr. gent. c. 66. line. q. 2. de verit. ar. 4. & 6. & in 1. d. 38. q. vnic. ar. 5. corp. Ferrar. ad locum citatum contr. gent. S. Bonau. in 1. d. 39. art. 1. q. 1. Richard. d. 35. ar. 1. qu. 4. Durand. qu. 2. Gregorij Arim. qu. vnic. Argentinæ, qu. vnic. couel. 4. Molina ar. 9. Soar. lib. 3. cap. 2. licet pro opposita, vt vidimus, referantur: quia in sensu à nobis explicato loquuntur. Item Caietani 1. part. q. 14. ar. 6. vbi Bannez pro opposita etiam citat, Valquez d. 60. c. 2. Ruiz d. 11. lect. 3. & 4. Scoti in 1. d. 36. qu. 1. qu. vnic. & in 4. d. 1. qu. 2. art. 1. quibus locis communiter Scotiste Rada 1. part. contr. 28. cap. 3. Maior in 1. d. 35. qu. 1. & 2. Smiling. 3. de Deo vno d. 2. qu. 3. Quiros & alij citati à nobis d. 4. qu. 3. cert. 2. pro prima, & tertia sententia, & certam. 4. pro nostra tertia conclusione.

CERTAMEN II.

Deus creatura possibilia secundum suæ possibilitatis statum secundum se ipsas cognoscit.

1. Dvplcem habet partem conclusio, & quoad primam de cognitione diuina secundum proprium quidditatum, licet non actualis existentie determinatum, & proprium esse à nemine præter Palqualigum & Ioannem de S. Thoma negatum video, qui in benigniorem sensum intelligi nequeant. Probat ut quoad hanc partem conclusio, quæ, me iudice, fidei dogmatibus proxima est. Primò enim de fide est, Deum pro sua voluntate, & arbitrio perfectissimo omnia fecisse, vt in se facta de facto sunt: ergo eorum, quæ facienda erant, cognitionem præhabuit: aut non potuit eorum, vt existentium cognitionem præhabere: neque enim pro illo priori, quo facienda, seu factibilia voluntati diuine proponebantur ante decretum de eorum effectione, & absoluta existentia (quod existentie eorum causa efficiens, vel potentia effectus Dei, sine omnipotentie applicatio est, ac proinde absolutam eorum existentiam præcedit) exiſtunt absolute: ergo pro eo priori proponebantur Deo in statu præcendente ab existentia absoluta, ac proinde possibilitatis præcisiue. Confirmatur: quia pro tunc natura proponuntur à Deo, vt fiant, & ab eo recipiant esse: ergo non facta, neque existentia absolute: alioqui proponerentur, vt Deus actum agerer, agereque actum decerneret.

2. Confirmatur secundò: quia, vel proponuntur vt existentia à Deo, & hoc repugnat habere ante decretum, ad quod ea propositio Deum sollicitat: vel ab alio sine Deo: & hoc etiam repugnat, cum essentia sua creata à Deo pendeat: nec sine Dei concursu absolute esse vquam possunt. Confirmatur tertio: quia, si pro illo priori absolute facta, & existentia creata nouit, non posset earum negationem absolute ponere, cum ad apponenda simul duo contradictoria potestas vera, ac non chimærica nullatenus sit: ergo ea non apponit ex arbitrij libertate: ac proinde cognitio creaturarum, quæ ad libertatem Dei in creatorum efficientia adstruendam admittitur, eam omnino destrueret. Iam verò, si ea, quæ de facto creata à Deo sunt, prout à suæ absolute existentie statu præſcindunt, siue in statu possibilitatis præcisiue cognita à Deo fuerit: idem de reliquis creatis possibiliis dicendum necessario est. Tum, quia hæc in statu illo cum creatis omnino conueniunt: tum, quia hæc ex electione præ aliis possibiliis, quæ omisit, & condere posset effectus: neque enim hæc solum, quæ effectus, posse à se fieri, nouit Deus. Porro discursus & confirmationes istæ æquæ de negationibus in statu possibilitatis probant: cum ex libertate apponendi, vel non apponendi ea de facto in rerum natura posuerit, atque cætera non posuerit: ad quod effectioneis suæ & existentie creaturarum omnium negationes, antequam suo modo

E e absolute

absolutè essent in statu etiam prædictæ possibilitatis debuit prænotare.

3. Dices cum Rasqualigo citata d. 23. sect. 4. num. 33. Deum pro illo priori solum cognoscere possibilia, ut in potentia sunt: scilicet, ut in seipso, ac in sua potentia continentur, quomodo distincta, & determinata entitatis, ac esse proprii actus non sunt; sed esse divini, atque distincta, seu distincta in potentia solum: ex qua cognitione possibilitatum in seipso, siue secundum esse non proprium eorum; sed diuinum directum solummodo Deum ad condenda omnia aiebat Augustinus 5. de Genes. ad litteram illud Ioan. 1. *Quod factum est in ipso vita erat, his commentans: In qua vita vidit omnia, qua fecit, & sicut vidit ea, ita fecit: non prater seipsum videns, sed in seipso.* Locum Augustini explicui d. 4. qu. 3. cert. 4. n. 5. loqui Augustinum de visione creaturarum, tanquam scientia earum, seu omniscentia in seipso tanquam specificatione: Adde (quod verius, & germanius iudico) loqui Augustinum de cognitione idearum, siue exemplarum etiam creaturarum, quod extra se positum videtur à Deo negat, quemadmodum & quæst. 46. ex libro octoginta trium dixisse vidimus eadem d. 4. qu. 1. certam. 2. num. 2. *Non enim extra se quidquam positum instruebatur, ut secundum id (siue ex eius imitatione) constitueret, quod constituerat.*

4. Sed iam solutionis doctrina impugatur: quia, licet facienda secundum modum, & substantiam ea faciendi, ut actu facta, & absolutè existentia secundum proprium esse, non debeat Deus cognoscere, ut libere ea secundum substantiam, & modum, quo ea fecit, producat; aut eius quod faciendum, vel non faciendum erat, quoad substantiam, & modum effectiōis ad libertatem effectiōis eorum debet præhabere cognitionem ante absolutum, imò, & conditionatum etiam ex parte obiecti (si hoc etiam necessarium sit) decretum, de eorum quoad substantiam, & modum effectiōis: atqui creaturæ secundum esse diuinum in quo eminentialiter, & potentialiter sunt, ac sunt ipse Deus, utraque diuina, faciendæ, factibilesque à Deo non magis sunt, quam Deus à seipso faciendus, & factibilis siue: ergo à Deo cognosci debuerant factibiles secundum esse proprium. Confirmatur: quia in huius, nostræque, & verioris sententia, quæ Deum, eiusque omnipotentiam absolutam à possibilitate creaturarum, creaturæque possibilitatibus itatur, non magis continetur Petrus possibilis, quam hircoceruus impossibilis, verque enim non continetur absolute; conditionate verò sub hypothesei possibilitatis continetur verque: ergo in continentia eminentiali Dei secundum esse diuinum non magis cognoscitur absolute factibile à Deo, quod est possibile, quam impossibile, nisi possibilis prius prædicata videatur, non repugnantia, possibilis absolute, siue vera absoluta sui possibilitate, ut contendimus. Confirmatur secundo: quia id Deo proponitur, ut fiat, quod vult facere decreto suo: atqui vult facere creaturas secundum proprium earum esse, non autem secundum esse diuinum, quod in Deo habent, & in quo sunt ipse Deus: ergo eas secundum esse proprium earum cognoscit: non ut actu factum, & existens; sed ut factibile, & possibile.

5. Probat uterque conclusio: quia Petrum secundum proprium esse, v.g. esse possibilem verum & cognoscibile est: ergo & à Deo omniscentia necessario cognoscitur. Consequentia est certa, & sequitur à nobis probata. Antecedens probatur Primo: quia id ita à nobis verè cognoscitur: neque negari nisi falso potest, Petrum esse possibilem, seu habere in suis prædicatis intrinsicis non repugnantiam, seu aptitudinem ad existendum, quam non habet hircoceruus, seu aliud quidpiam impossibile, in quocumque olemum ea non repugnantia, & aptitudo ad existendum, seu possibilitas, aut potentia logica existendi formaliter constituitur, eique opposita repugnantia, & ineptitudo ad existendum, siue impossibilitas, & impossibilitas logica existendi. Id quod facile in quavis de possibilitate rerum, & impossibilitate chimætarum sententia elarebit. Etenim si possibilitas sit iuxta communioem iam sententiam Recentium politiorum in hac veritate conditionali necessaria: Si Petrus existat, non existet duplex contradictorium, velut Marciani malunt, Si existat habebit potentiam ad existendum, imò (ut falso nonnulli dicunt) licet possibilitas creaturarum sit ipsa omnipoten-

tia Dei, vel iuxta veriore ceteris opinionem nostram iam attingendam, Id quidem cognoscibile, ac verè cognoscibile est, ut patet.

6. Nec valet, id ita esse à nobis verè cognoscibile relate non ad veritatem possibili obiecto intrinsicam, quæ nulla est, sed ad conceptum, seu veritatem obiectivam, quam fingit mens nostra, dum possibile iudicat: quia aliter ipsum cognoscere, ac de eo iudicare nequit quod in Deo locum non habet. Contra enim est. Primo: quia de eo esse obiectivum, & rationis puro, siue quod possibile non cognoscimus, verum non est, posse reuera existeret: sed licet sub eo tegumento, aliud cognoscitur, de alioque iudicium fertur, nempe de quidditate, & prædicatis Petri, dum possibile iudicatur: ut, dum, quia aliter Deum, & Angelum, quam, ut corporeos cognoscere pro hoc statu non valemus, de sic conceptis spirituales esse iudicamus, & verè iudicamus: quia de re ipsa asserimus non de corpore illa veste, quæ ex parte obiecti illos necessario pro hoc statu vestimus. Secundo, quia licet chimæra cognita illud esse obiectivum ratione nostra contingat, non tamen sunt, aut indicantur verè possibilia, neque ut talia à Deo cognoscuntur, cognoscive possunt: veritas possibilitatis, quam creaturis possibilibus tribuimus, in quavis de earum possibilitate sententia, & explicatione, non est illud esse obiectivum, & rationis, quo possibilia necessario induimus, cum de illis cogitamus: sed proprium, & quidditatum eorum esse ab illo profus in sui veritate indepēdens, licet dependens ab illo sit nostra cognoscendi modus: quod est valde diversum.

CERTAMEN III.

Secunda nostræ conclusionis pars, & obiectiōum solutiones nonnullæ.

1. Secunda nostræ præfixæ cert. 2. conclusionis pars ex prima probata cert. 2. facile probatur ex dictis d. 4. q. 3. atque hic à tactis cert. 1. à n. 2. ubi ostendimus respectu cognitionis diuinæ necessariam ab obiecti terminatione ad determinationem consequentiam deducit: quia Deus ratione sui infiniti intellectus determinatus est ad omnis veritatis, seu veri cognitionem: tum quia eius infinita cognitio à Deo, ut intellectio principiorum, & obiecto, omniscentia, omniumque actualis representatio formalis eandem: quocirca extrinseca quævis veritas quæ satis est, ut terminet, satis etiam est, ut determinet diuinam suam cognitionem. Porro: quæ contra hanc conclusionem præcipue, atque speciatim militat aduersariis videntur, ea sunt, quæ ex S. Dionysio, Augustino, & Thoma d. 4. q. 3. cert. vit. n. 5. atque hic cert. 2. n. 4. disiecta à nobis sunt: quæ verò utramque conclusionem à ratione diffiilem reddunt, præsumulque disputationis huius præfatione ex defectu absolute existentia, quæ verbo est absolute prolato significatur: ac proinde, & cognoscibilitatis dissoluenda in præfationem erunt.

2. Scotus in 1. d. 36. q. vn. & in 4. d. 1. q. 2. a. 1. Rada 1. p. contr. 2. 8. c. 3. Smiling. tract. 3. de Deo vno d. 2. q. 3. & commentum Scoti apud eisdem à cognitione Dei circa possibilia actu ea produci à Deo volunt, non in esse physico, & reali; sed solum in esse cogniti, seu intentionali: ac possunt respondere, consequenter creata obiecta, licet pro statu possibilitatis præfixæ actu physice nec sunt nec habent entitatem, ac veritatem physicam, esse tamen actu in esse cogniti, seu intentionali, quod satis est ut habeant veritatem, & cognoscibilitatem. Sed contra: primo, quia, ut sint in esse cogniti, seu intentionali, oportet cognosci à Deo, atque ab ea cognitione esse illud intentionale recipere: ad cognitionem autem eorum supponi aliquo modo in ipsis debet esse seu entitas, veritas, & cognoscibilitas, quæ nec physica per te in eis est, nec intentionalis illa, quæ est post cognitionem earum, utpote per illam causata, & producta intentionaliter. Contra: secundo, quia vel illud esse intentionale est aliquid in rebus intentionaliter positum, vel sola earum denominatio extrinseca à diuina cognitione earum proveniens. Si hoc vltimum (quod verius certe est) asseras: aliter à Deo cognosci, cum nullum esse, aut veritatem obiectivam habent, quod est impossibile. Si primum,